

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2020/1049**z dnia 15 lipca 2020 r.****zezwalająca Francji na udzielanie pozwoleń na produkty biobójcze składające się z azotu wytwarzanego in situ w celu ochrony dziedzictwa kulturowego***(notyfikowana jako dokument nr C(2020) 4715)***(Jedynie tekst w języku francuskim jest autentyczny)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 55 ust. 3,

po zasięgnięciu opinii Stałego Komitetu ds. Produktów Biobójczych,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 zawiera substancje czynne o korzystniejszym profilu dla środowiska lub zdrowia ludzi lub zwierząt niż bardziej niebezpieczne chemikalia. Produkty zawierające te substancje czynne mogą zatem uzyskać pozwolenie w ramach procedury uproszczonej. Azot figuruje w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 z zastrzeżeniem, że jest on wyłącznie do użytku w ograniczonych ilościach w pojemnikach gotowych do użycia.
- (2) Na podstawie art. 86 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 azot jest również zatwierdzony jako substancja czynna przeznaczona do stosowania w produktach biobójczych należących do grupy produktowej 18 „insektycydy” ⁽²⁾. Zatwierdzone produkty biobójcze składające się z azotu uzyskały pozwolenie w kilku państwach członkowskich, w tym w Francji, i są dostarczane w butlach gazowych ⁽³⁾.
- (3) Azot można również wytwarzać in situ z powietrza atmosferycznego. Azot wytwarzany in situ nie jest obecnie zatwierdzony do stosowania w Unii i nie jest wymieniony w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 ani umieszczony w wykazie substancji czynnych włączonych do programu przeglądu istniejących substancji czynnych w produktach biobójczych w załączniku II do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1062/2014 ⁽⁴⁾.
- (4) Zgodnie z art. 55 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 w dniu 14 stycznia 2020 r. Francja przedłożyła Komisji wniosek o odstępstwo od art. 19 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia, w którym to wniosku zwróciła się o zezwolenie na udzielanie pozwoleń na produkty biobójcze składające się z azotu wytwarzanego in situ z powietrza atmosferycznego w celu ochrony dziedzictwa kulturowego („wniosek”).
- (5) Wiele organizmów szkodliwych, od owadów po mikroorganizmy, może niszczyć dziedzictwo kulturowe. Występowanie tych organizmów nie tylko może prowadzić do utraty danego dobra kultury, lecz również grozi rozprzestrzenieniem się tych organizmów na inne obiekty znajdujące się w pobliżu. Bez odpowiednich zabiegów obiekty mogą zostać nieodwracalnie uszkodzone, co naraża dziedzictwo kulturowe na znaczne ryzyko.
- (6) Azot wytwarzany in situ wykorzystuje się do stworzenia kontrolowanej atmosfery o bardzo niskim stężeniu tlenu (anoksja) w stałych lub tymczasowych szczelnych namiotach lub komorach przeznaczonych do zwalczania organizmów szkodliwych występujących na obiektach dziedzictwa kulturowego. Azot jest oddzielany od powietrza atmosferycznego i jest pompowany do specjalnego namiotu lub komory, w których zawartość azotu zwiększa się do 99 %, a wskutek tego tlen zostaje niemal całkowicie wyparty. Wilgotność azotu wpompowanego do miejsca zabiegu ustala się w zależności od wymogów dla danego obiektu poddawanego zabiegowi. Organizmy szkodliwe nie mogą przetrwać w warunkach stworzonych w namiocie lub komorze.

⁽¹⁾ Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1.⁽²⁾ Dyrektywa Komisji 2009/89/WE z dnia 30 lipca 2009 r. zmieniająca dyrektywę 98/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w celu włączenia azotu jako substancji czynnej do załącznika I do tej dyrektywy (Dz.U. L 199 z 31.7.2009, s. 19).⁽³⁾ Wykaz produktów, które uzyskały pozwolenie, jest dostępny na stronie: <https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products>⁽⁴⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1062/2014 z dnia 4 sierpnia 2014 r. w sprawie programu pracy, którego celem jest systematyczne badanie wszystkich istniejących substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 (Dz.U. L 294 z 10.10.2014, s. 1).

- (7) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Francję stosowanie azotu wytwarzanego in situ wydaje się jedyną skuteczną techniką zwalczania organizmów szkodliwych, która może być po rozsądnych kosztach wykorzystywana we wszystkich rodzajach materiałów i kombinacjach materiałów występujących w kolekcjach i zbiorach muzealnych oraz w miejscach stanowiących dziedzictwo kulturowe bez uszkodzania ich.
- (8) Metoda anoksji, określana też jako metoda modyfikowanej lub kontrolowanej atmosfery, jest wymieniona w normie EN 16790:2016 „Ochrona dziedzictwa kulturowego – zintegrowane zarządzanie ochroną przed szkodnikami (IPM) w celu ochrony dziedzictwa kulturowego”, a azot jest opisany w tej normie jako „najczęściej stosowany” do wytworzenia anoksji.
- (9) Dostępne są inne techniki zwalczania organizmów szkodliwych, takie jak poddawanie działaniu niskiej temperatury, poddawanie działaniu wysokiej temperatury, promieniowanie gamma. Ponadto można stosować inne substancje czynne. Jednak zdaniem Francji każdą z tych technik cechują ograniczenia związane z tym, że podczas zabiegu niektóre materiały mogą zostać uszkodzone, a zatem żadna z tych pojedynczych technik nie nadaje się do stosowania w zabiegach na wszystkich rodzajach materiałów i kombinacji materiałów.
- (10) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Francję w odniesieniu do techniki dezynsekcji na zimno istnieją wątpliwości co do jej przydatności dla wszystkich zbiorów sztuk pięknych i sztuk dekoracyjnych. W przypadku dzieł wykonanych w materiałach laminowanych (dzieła malowane, lakierowane lub woskowane, dzieła z wykorzystaniem intarsji lub inkrustacji) technika ta może stwarzać ryzyko uszkodzenia tych obiektów. W odniesieniu do zachowania dziedzictwa kulturowego ujętego w wykazie krajowym takie wątpliwości nie są jednak dopuszczalne, zgodnie z krajową polityką w zakresie ochrony mającą zastosowanie do instytucji przechowujących zbiory publiczne.
- (11) Jak stwierdzono we wniosku, dezynsekcja przez podniesienie temperatury nie jest powszechnie stosowana przez instytucje dziedzictwa kulturowego. Podobnie jak w przypadku dezynsekcji na zimno, istnieją obawy dotyczące wpływu wysokiej temperatury na materiały warstwowe. Ponadto przy poddawaniu działaniu wysokiej temperatury występują dodatkowe zagrożenia związane z utratą przyczepności w przypadku klejów, zmiękczeniem elementów zawierających wosk oraz ponownym pojawianiem się na powierzchni wcześniej używanych substancji chemicznych, co powoduje powstawanie plamek na powierzchni obiektów.
- (12) Zgodnie z informacjami zawartymi we wniosku technika promieniowania gamma wymaga specjalnego wyposażenia spełniającego szczególne wymagania bezpieczeństwa dotyczące stosowania tej techniki i wymaga zaawansowanych umiejętności. Jest to zatem technika kosztowna i trudna do odtworzenia. Ponadto technika ta nie jest odpowiednia dla przezroczystych lub półprzezroczystych materiałów, które często w reakcji na promieniowanie gamma stają się nieprzezroczyste lub pojawiają się na nich plamki.
- (13) We wniosku wykazano, że stosowanie produktów biobójczych zawierających inne substancje czynne dostępne na rynku we Francji skutkuje pozostałościami na poddawanych zabiegom obiektach, które to pozostałości mogą być uwalniane do środowiska i stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi. Ponadto substancje te mają istotne wady, jeśli chodzi o fizyczną ochronę dzieł kultury, ponieważ wiele z nich może powodować zmiany koloru, tłuste lub kleiste wydzielinę, krystalizację powierzchni lub zmiany DNA w materiałach pochodzenia zwierzęcego.
- (14) W ostatnich dziesięcioleciach w kontekście zintegrowanego zarządzania ochroną przed szkodnikami w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego coraz więcej instytucji dziedzictwa kulturowego poszukiwało rozwiązań umożliwiających odejście od stosowania potencjalnie niebezpiecznych substancji chemicznych i zwróciło uwagę na techniki takie jak anoksja, które są bardziej łagodne dla zbiorów dziedzictwa kulturowego i mniej szkodliwe dla pracujących z nimi osób.
- (15) Zgodnie z informacjami zawartymi we wniosku azot w butlach nie stanowi właściwego zamiennika dla muzeów i miejsc stanowiących dziedzictwo kulturowe, ponieważ stwarza trudności praktyczne i ekonomiczne. Z uwagi na to, że butle mają ograniczoną pojemność, konieczne jest ich częste dowożenie i składowanie w oddzielnym magazynie. Przechowywanie dużej liczby butli stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa z powodu obecności gazu pod ciśnieniem. W porównaniu z wykorzystaniem azotu w butlach anoksja na bazie azotu wytwarzanego in situ niesie za sobą niższe koszty dla instytucji dziedzictwa kulturowego. Poza początkową inwestycją w komorę do zabiegów i generator azotu in situ metoda ta nie powoduje żadnych innych kosztów.
- (16) Wymóg, aby w muzeach i miejscach stanowiących dziedzictwo kulturowe stosowano kilka różnych technik zwalczania organizmów szkodliwych – dostosowanych do poszczególnych materiałów i obiektów – zamiast stosować jedną technikę już znaną i odpowiednią do wszystkich materiałów, wiązałby się z dodatkowymi kosztami dla muzeów i miejsc stanowiących dziedzictwo kulturowe oraz utrudniałby im osiągnięcie celu, jakim jest odejście od stosowania bardziej niebezpiecznych substancji czynnych w swoim zintegrowanym zarządzaniu ochroną przed szkodnikami.

- (17) Dyskusje dotyczące ewentualnego odstępstwa na podstawie art. 55 ust. 3 w odniesieniu do azotu wytwarzanego in situ odbyły się podczas kilku posiedzeń ⁽³⁾ grupy ekspertów Komisji z właściwych organów ds. produktów biobójczych w 2019 r.
- (18) Ponadto na prośbę Komisji, po pierwszym podobnym wniosku Austrii o odstępstwo dla produktów składających się z azotu wytworzonego in situ, Europejska Agencja Chemikaliów przeprowadziła konsultacje publiczne w sprawie tego wniosku, umożliwiając wszystkim zainteresowanym stronom przedstawienie swoich opinii. Znaczna większość z 1 487 otrzymanych uwag była przychylna temu odstępstwu. Wielu uczestników przedstawiło wady dostępnych technik alternatywnych: zabiegi termiczne mogą uszkadzać niektóre materiały; przy stosowaniu innych substancji czynnych na artefaktach zostają toksyczne pozostałości, które są stopniowo uwalniane do środowiska; stosowanie azotu w butlach nie pozwala na kontrolę wilgotności względnej w miejscu zabiegu, która to kontrola jest konieczna przy zabiegach w przypadku niektórych materiałów.
- (19) Dwie międzynarodowe organizacje reprezentujące muzea i miejsca stanowiące dziedzictwo kulturowe – Międzynarodowa Rada Muzeów i Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków – wyraziły zamiar złożenia wniosku o włączenie azotu wytwarzanego in situ do załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012, co umożliwiłoby państwom członkowskim wydawanie pozwoleń na produkty składające się z azotu wytwarzanego in situ bez konieczności zastosowania odstępstwa zgodnie z art. 55 ust. 3 tego rozporządzenia. Przeprowadzenie oceny takiego wniosku, włączenie tej substancji do załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 i uzyskanie pozwoleń na produkt wymagają jednak czasu.
- (20) We wniosku wykazano, że obecnie we Francji nie są dostępne żadne odpowiednie zamienniki, ponieważ wszystkie dostępne obecnie alternatywne techniki mają wady z powodu nieprzydatności do zabiegów na wszystkich materiałach albo trudności praktycznych.
- (21) W oparciu o wszystkie te argumenty należy stwierdzić, że azot wytwarzany in situ ma zasadnicze znaczenie dla ochrony dziedzictwa kulturowego we Francji i że nie są dostępne odpowiednie zamienniki. Należy zatem zezwolić Francji na udzielanie pozwoleń na udostępnianie na rynku i stosowanie produktów biobójczych składających się z azotu wytwarzanego in situ w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.
- (22) Ewentualne włączenie azotu wytwarzanego in situ do załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 oraz późniejsze udzielanie pozwoleń przez państwa członkowskie na produkty składające się z azotu wytwarzanego in situ wymaga czasu. Należy zatem zezwolić na odstępstwo na okres, który umożliwiłby zakończenie wymaganych procedur,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Do dnia 31 grudnia 2024 r. Francja może udzielać pozwoleń na udostępnianie na rynku i stosowanie produktów biobójczych składających się z azotu wytwarzanego in situ w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Francuskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 lipca 2020 r.

W imieniu Komisji
Stella KYRIAKIDES
Członek Komisji

⁽³⁾ 83., 84., 85. i 86. posiedzenie przedstawicieli właściwych organów państw członkowskich ds. wykonania rozporządzenia (UE) nr 528/2012. Posiedzenia te odbyły się odpowiednio w maju 2019 r., lipcu 2019 r., we wrześniu 2019 r. i w listopadzie 2019 r. Protokoły tych posiedzeń są dostępne na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.